

Aleg. 191.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawie regulacyi górnego Dniestru.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z 6. kwietnia 1892, ustalono projekt regulacyi Dniestru między Żurawnem i Rozwadowem, upoważniono Wydział krajowy do wypłaty 18.000 zł. celem umożliwienia c. k. Rządowi wykonania nagłych robót pod Rozwadowem, Waryniem i Zalesciami i polecono, ażeby Wydział krajowy wykończył projekt regulacyi górnego Dniestru z dopływami, uzupełnił studia do projektu melioracyi bagien naddniestrzańskich, dołożył starań o jak najrychlejsze rozpoczęcie robót około zabudowania potoków górskich i zalesień, wreszcie, ażeby zdał sprawę o postępie tych robót na najbliższej sesyi sejmowej.

Gdy według odezwy c. k. Namiestnictwa udzielenie Najwyższej sankeyi dla powyższej ustawy zależnem było jedynie od konstytucyjnego przyzwolenia funduszków melioracyjnych na rok 1893, co już nastąpiło, przeto rozpoczęciu robót nie stoi na przeszkodzie.

Kwota 18.100 zł. nie została zużyta, gdyż c. k. Rząd nie wykonał robót zaprojektowanych jako nagle na rok 1892 a kwota powyższa wpłynie do 40%-wej zaliczki płatnej z funduszu krajowego w roku 1893 na koszta regulacyi Dniestru.

Co do poleceń danych Wydziałowi krajowemu w powołanej uchwale sejmowej czyni Wydział krajowy w odnośnem sprawozdaniu z dnia 11. kwietnia 1893 L. 12.926 następujące uwagi: Projekt regulacyi górnego Dniestru musi obejmować:

1. regulacyi Dniestru od Rozwadowa do Hordyni na długość 55 kilom.;
2. „ Dniestru od Hordyni do źródeł na długość 82 kilom.;
3. „ Strwiąża od ujścia do młynówki samborskiej na długość 22 kilom.;
4. „ Strwiąża od młynówki samborskiej w górę na długość 65 kilom.;
5. „ Kłodnicy na długość 46 kilom.;
6. „ Letnianki na długość 20 kilom.;
7. „ Tyśmienicy na długość 46 kilom.;
8. „ Ludnicy na długość 12 kilom.;
9. „ Bystrzycy na długość 67 kilom.;
10. „ Wereszycy na długość 70 kilom.;
11. „ Błożewki na długość 32 kilom.

Razem 517 kilometrów.

12. Kolmatacyi bagien naddniestrzańskich zajmujących obszar 13.000 hektarów w gminach: Hordynia, Bilina, Bilinka wielka, Majnicz, Wołoszcza, Dołobów, Czajkowice, Pohorce, Podolec, Susułów, Mosty, Manasterzec, Terszaków, Koniuszki siemianowskie, Chłopczyce, Nowa wieś, Powerchów i Kołodruby.

13. Zabudowanie potoków górskich i zalesienia w górnym dorzeczu Dniestru w powiecie Turczańskim i Staromiejskim.

Dla powyższych trzynastu przedsiębiorstw potrzeba wypracować projekty techniczne. Wypracowanie projektu zalesień i zabudowań potoków górskich, należy do c. k. oddziału leśno-technicznego przy Ministerstwie rolnictwa, wszystkie inne muszą być wypracowane przez inżynierów binra melioracyjnego, co zajmie około 10 lat czasu.

Ze względu że u źródeł Dniestru w powiecie turczańskim i staromiejskim, lasy zajmują zaledwo 26·86% obszaru, że na domiar złego jest tam 56.000 morgów pustek i możliwie najgorszych pastwisk. Sprawa zalesień nabiera wielkiego znaczenia, a dla tego zażądał Wydział krajowy, ażeby do projektu robót górskich, wciągnięto także i zalesienie, co też c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie dnia 25. czerwca 1892 L. 10.639 uznało za niezbędnie potrzebne. Sekcyja przemyska c. k. oddziału leśno-technicznego przy c. k. Ministerstwie rolnictwa, otrzymała polecenie objęcia projektem zabudowań potoków górskich także i tych przestrzeni, których zalesienie nie może być zarządzane na mocy ustawy lasowej. W roku 1892 wykonano 19 zdjęć w górnym dorzeczu Dniestru, cały projekt techniczny wykończonym będzie najdalej z początkiem roku 1894.

Zważywszy, że kolmatacyja bagien naddniestrzańskich i nawodnienie łąk tą kolmatacyją meliorowanych, może bardzo znaczne przysporzyć korzyści, że kolmatacyja wymagać będzie dłuższego przeciągu czasu, a jak to komisya gosp. kraj. w zeszłorocznym sprawozdaniu podniosła, tylko przy dzisiejszym, dzikim stanie wody, powodującym częste wylewy, może postępować szybko, należy przedewszystkiem przystąpić do wygotowania projektu dla tego właśnie przedsiębiorstwa melioracyjnego.

Do końca roku 1892 zdjęto 4.000 hekt. bagien, przeprowadzono niwelacyę, wykonano sondowania i zbadano jakość gruntu. Do zdjęcia reszty 9.000 hektarów potrzeba zdaniem Wydziału krajowego dwóch lat czasu przy tych siłach technicznych jakimi biuro melioracyjne dziś rozporządza, a chcąc roboty o jeden rok przyspieszyć, należałoby powierzyć zdjęcia inżynierom cywilnym, co spowodowałoby wydatek 10.000 zł. Te same zdjęcia wykonane przez inżynierów biura melioracyjnego kosztowałyby 6.000 zł., tak że to przyspieszenie zwiększyłoby wydatek o 4.000 zł. Jest to kwota bardzo nie wielka, a pożytek jakiby przysporzono właścicielom tych 13.000 hektarów bagien, przyspieszając o jeden rok ich melioracyę, pokryłby ją wielokrotnie, pomimo to jednak nie może kom. gosp. krajowego przemawiać za tym wydatkiem, a to z następujących powodów:

Gdyby zdjęcie powierzono inżynierom cywilnym za dziennym wynagrodzeniem, praca ich trwałaby zdaniem Wydziału krajowego 10 miesięcy, to jest do końca kwietnia 1894, więc projekt tej regulacyi, chociażby zaraz z wiosną 1894 uzyskał zatwierdzenie Sejmu, nie mógłby otrzymać Najwyższej sankcyi, gdyż Rada państwa nie uchwaliby dać wcześniej potrzebnych funduszków, a roboty nie mogłyby być rozpoczęte przed rokiem 1895. Do jesieni roku 1894 może być cały projekt wygotowany siłami technicznymi biura melioracyjnego, a wówczas nie będzie stało na przeszkodzie, żeby wszelkie do zrealizowania potrzebne zarządzenia były wykonane i uchwały powzięte. Nie można też pominąć uwagi, że zdjęcia na bagnach tak rozległych, należy niezawodnie do najtrudniejszych, wymagają wiele pracy i doświadczenia, a przytem muszą być nadzwyczaj dokładne i pewne, gdyż tworzyć będą podstawę dla bardzo rozległego i kosztownego przedsiębiorstwa. Roboty wykonane przez techników za dziennym wynagrodzeniem, nie dawałyby zupełnej gwarancyi dokładności, jeśliby przez inżynierów biura melioracyjnego nie były kontrolowane i sprawdzone.

Dla tych powodów uważa komisya gosp. krajowego wykonanie zdjęć przez biuro melioracyjne za jedynie właściwe i nie wątpi że Wydział krajowy zarządzi co uzna za potrzebne, aby do jesieni 1894 r. cały projekt był wykończony i do uchwały przygotowany. Użycie pomocy inżynierów cywilnych i to jedynie do wypracowań biurowych byłoby tylko w takim razie wska-

zanem, a wydatek tem spowodowany usprawiedliwionym, gdyby od tego było zależnem wykończenie projektu w terminie wyżej zaznaczonym.

Z uwagi, że przez cały czas trwania kolmatacyi, właściciele tych namulonych gruntów nie będą mogli użytkować je w jakikolwiek sposób, przez co znaczny poniosą uszczerbek w dochodach, byłoby pożądanem odroczyć ściąganie datków konkurencyjnych, aż do czasu, kiedy roboty zostaną ukończone. Cel ten dalby się osiągnąć przez zastosowanie §. 7, państwowej ustawy melioracyjnej z dnia 30. czerwca 1884, która oprócz zasiłków przyznaje krajom także pożyczki z państwowego funduszu melioracyjnego do wysokości 50% tej sumy, jaką kraj obraca na pewną robotę melioracyjną, bądź w formie subwencji, bądź w formie pożyczki. Fundusz krajowy mógłby spółce mającej się zawiązać dla kolmatacyi bagien nadniestrzańskich udzielić pożyczkę bezprocentową zwrotną w pewnych ratach po ukończeniu robót do wysokości całego datku konkurencyjnego, natomiast zaś uzyskać w myśl §. 7. państwowej ustawy melioracyjnej z państwowego funduszu melioracyjnego, pożyczki tej samej wysokości spłacalną w tych samych ratach, gdyż normowana nastawa suma pożyczki w wysokości połowy datku i pożyczki krajowej (40% i 30%) wynosiłaby 35%, zatem więcej jak potrzeba dla pokrycia konkurencyi właścicieli gruntów.

Z powyżej wymienionych 11 robót regulacyjnych, najpilniejszą jest regulacya Dniestru od Rozwadowa do Hordyni, i regulacya górnego Strwiąża. Regulacya ta winna być przeprowadzoną w ten sposób i w takich rozmiarach, ażeby Dniestr na przestrzeni od Rozwadowa do Dolobowa uczynić splawnym, a to ze względu na projekt połączenia Dniestru ze Sanem i Wisłą a dalej i Odrą. Połączenie to nie jest trudnem do wykonania, należy jedynie rzekę Wisznę, którą wielkie wody dniestrowe spływają do Sanu, odpowiednio rozszerzyć i pogłębić. Projekt połączenia Dnnaju z Odrą jest blizkim zrealizowania, a dla zbytu płodów węgierskich nowe otworzą się pola, na których dotąd dla produkcji naszego kraju lepsze istniały warunki. Dla zwalczania konkurencyi węgierskiej potrzeba stworzyć arterję, którąby możliwie najtaniej można przewozić snrowe płody w dolinę Odry, to jest drogą wodną od Dniestru do Odry, przez wybudowanie kanałów Dniestr, San, Wisła i Odra.

Sprawa to niezwyklej doniosłości osobliwie dla wschodniej części krajn.

Ze względu, iż Dniestr może być splawnym między Rozwadowem i Dolobowem, będzie możliwem uzyskać dla regulacyi tej części rzeki pomoc państwową z funduszu melioracyjnego i z funduszu budowy wodnych podobnie jak dla części Dniestru między Żurawnem a Rozwadowem.

Na podstawie powyższego sprawozdania kom. gosp. kraj. wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 11. kwietnia 1893 L. 12.726 o regnlacyi górnego Dniestru przyjmuje Sejm do wiadomości.

II. Na rok 1894 otwiera się Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 2.000 zł. na wynagrodzenie inżynierów cywilnych, o ile by ten wydatek okazał się koniecznym.

Lwów dnia 5. maja 1893.

Przewodniczący :

Polanowski w. r.

Sprawozdawca :

J. Gnoiński w. r.

Faint header text at the top of the page, possibly a title or address.

First main paragraph of text, containing several lines of faint, illegible script.

Second main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.

Third main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.

Fourth main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.

Fifth main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.

Final paragraph of text at the bottom of the page, continuing the faint, illegible script.